

Leuven noemt zich graag “de stad van het bier”. Met de zetel van een biergigant binnen haar muren kan men dat gemakkelijk aannemen. Wanneer men weet dat er tegelijk ook een mini-brouwerij aanwezig is, die haar productie met succes aan de man brengt, dan moet men toegeven dat de slogan ‘stad van het bier’ meer dan relevant is.

Leuven heeft sinds begin 14de eeuw steeds een belangrijk aantal brouwerijen geteld, zo grote als kleine. De nadrukkelijke aanwezigheid van de Dijle heeft hier wel een doorslaande rol gespeeld. Het aantal brouwerijen ging bijna gelijk op met het aantal herbergen en kroegen. Want zeer dikwijls brouwde de kastelein zijn eigen bier. De ligging vlak bij de rivier was een reden te meer om met succes te kunnen brouwen. Wie verder van de waterloop graag bier tapte van eigen brouwsel moest het zo nodige water laten aanvoeren hetzij langs goten, gemaakt uit uitgeholde boomstammen, hetzij langs loden buizen of ‘hozen’, waarin het water door ‘siksen’ uit de Dijle werd opgehaald.

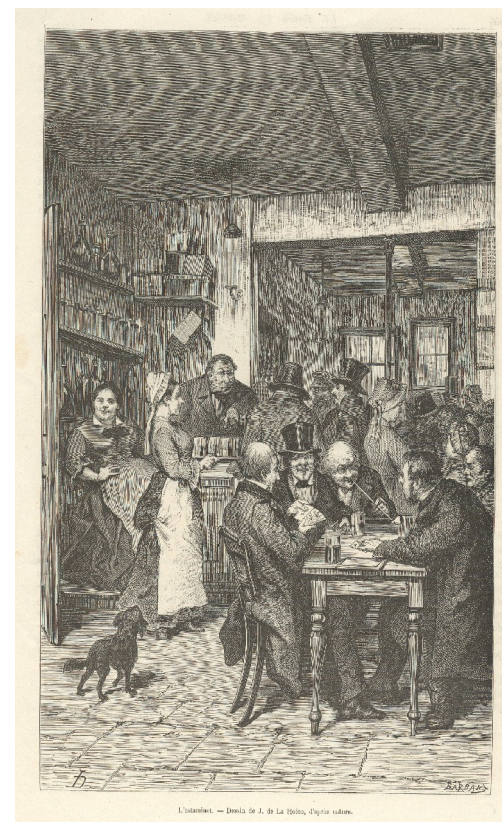
Dat het Dijlewater op die manier moest aangevoerd worden bleek dus geen onoverkomelijk probleem te zijn. Erger was de aanwezigheid van de talrijke ‘heymelicheden’ waar de oeverbewoners dagelijks het offer van hun eetlust brachten. De brouwers wisten daar wel raad mee. Het water werd immers vooreerst gezuiverd en ‘geteemst’ vooraleer het met de overige noodzakelijke producten in de brouwketel heet gestookt kon worden. Deze procedure volstond om het brouwsel gezond te verklaren.

Bij het naslaan van een namen- en beroepenlijst uit het jaar 1910, uitgegeven door de Leuvense *Union Commerciale* kan men de “who is who?” consulteren van alle inwoners en nering-doeners van de stad Leuven, gerangschikt volgens de straten waar zij gevestigd waren en volgens hun beroep of bezigheid.

Op zoek naar de waarheid over de leuze “Leuven Bierstad” stellen we vast dat het aantal drankgelegenheden vermeld in de lijst van 1910 het indrukwekkend getal geeft van 788 eenheden. Hier zijn zowel de cabarets, aubergistes et estaminets (716), cafés-brasseries (46), als cafés-restaurants (18) en restaurateurs (8) gerekend. Verspreid over de hele stad telde men in de Diestsestraat 85 eenheden, in de Mechelsestraat 50, in de Brusselsestraat 28, in de Naamsestraat 27, in de Parkstraat 23, op de Oude Markt 16, de Grote Markt 6, de Vismarkt 7, Sint-Jacobselein 5. De brouwerijen – 19 in aantal – hebben we bij het d

We beperken ons tot een mathematische vergelijking van de **Diestsestraat** in 1910 (met 85 café’s), terwijl op **de Oude Markt** van 2008, in tegenstelling met 1910 (met 16 drankgelegenheden), nu 33 café’s de langste toog vormen. In de Diestsestraat van vandaag menen we maar – zegge en schrijve – vijf uitbatingen te kunnen vinden.

Een paar vaststellingen vragen om meer uitleg: het verwondert ons dat de horeca-lijst van 1910 uitsluitend persoonsnamen geeft. We mogen veronderstellen dat dit de namen zijn van de uitbaters. Niet noodzakelijk tegelijk de eigenaars.

Nergens wordt een naam vermeld van het café, tenzij bij het hotel Barcelone, bij het café de l’Orme, l’Alcasar en het Keizershof, die blijkbaar iets meer te bieden hadden dan de collega’s caféuitbaters.

Bij een vergelijking met wat we noteerden voor het jaar 2008, en dan nog maar uitsluitend voor de Oude Markt, stellen we vast dat hier alleen de namen van de uitbatingen worden opgesomd, nergens is er sprake van een uitbater. Naar onze mening is het duidelijk. Alle café’s, misschien buiten een paar uitzonderingen, zijn eigendom van één of meerdere brouwerijen en zijn verpacht. Mag die uitleg volstaan?

Een vaststelling, waarvoor we uitleg zochten, is het feit dat er in het adresboek 1910 een onderscheid gemaakt wordt tussen estaminet, cabaret, café.

Omdat de literatuur van het adresboek van 1910 geheel in het Frans is, staken we ons licht op in een Petit Larousse illustré van 1913. Cabaret krijgt er volgende definitie: *lieu où on boit, où l'on achète des boissons spiritueuses en détail*. In een latere editie van de Petit Larousse illustré, deze van 1961, kan men voor cabaret lezen: *lieu où on vend des boissons en détail*. Hier voegt men er wel aan toe: *établissement où l'on présente un spectacle artistique, satirique et où les clients peuvent consommer des boissons*. Een defintie die dichter staat bij wat men vandaag kan van verwachten.

De meest voorkomende vorm van uitbating wordt in 1910 gesteld onder 'estaminet'. Wat moeten we daarmee begrijpen. We raadplegen opnieuw onze twee literaire bronnen en wat lezen we in deze van 1913: *estaminet (du wallon staminé): café où l'on fume*. De uitgave van 1961 houdt het bondig bij: *petit café*.

In de hedendaagse terminologie zouden we een rangschikking kunnen maken als volgt: in 't algemeen houdt men het bij café. Er wordt dan wel onderscheid gemaakt: praatcafé, bruin café, Men heeft het niet meer over kroeg of herberg. En bij een bezoek aan een cabaret zal men een entréekaartje of een uitnodiging moeten voorleggen.

Diestsestraat

Hierna volgen de uitbatingen van de Diestsestraat, volgens het annuaire van 1910, huisnummers aan de onpare zijde (van de Grote Markt richting station)

In het eerste vak van de Diestsestraat tot aan de Vaartstraat zijn in 1910 aan de onpare zijde geen drankgelegenheden geciteerd.

Wat meteen opvalt is dat het vermelde hôtel de Barcelone (nr.49) beschikt over een *garage pour automobiles*. De naaste buur (nr.51) zag daar misschien wel iets in, hij was kroegbaas, maar met kennis van mechaniek.

49 De Beuckelaer, hôtel de Barcelone, restaurant, salle pour banquets, garage pour automobiles
 51 Delfosse, P., café-restaurant et mécanicien
 55 Vrancken, G., cabaret
 61 Bruyninckx, Alph., cabaret
 67 Boelens, J., cabaret
 71 Seldeslachts H., tabacs et cigares, cabaret artistique, café de l'Orme
 73 Ronsen, Fr., cabaret
 77 Philips, Liévin, boutique et cabaret
 87 Stroobants-Van Roosbroeck, J., auberge
 91 Janssens-Appaerts, G., estaminet et fabr. d'outils pour cordonniers
 93 Schots, Ch., cabaret
 97 Heylen, H., café
 125 Boffe, F., estaminet
 127 Bartier, M., cabaret et coiffeur
 131 Van Parys, A., estaminet
 145 Vandenpanhuyzen, L., auberge
 153 Van Nuffel, A., estaminet
 157 Meuwis, P., cabaret
 165 Lombaert, Alph., cabaret
 167 Landeloos, A., estaminet
 177 Smits, H., cabaret
 183 Carfois, H., boutiq. et cabaret
 211 Buls, V., estaminet
 215 Bruyninckx, F., estaminet
 217 Puttemans, J., cabaret et neg(ocian)t en grains
 225 Zuylen-Wouters, cabaret
 227 Bateau, J., cabaret
 231 Vandeput, J., estaminet
 233 Franck, V., estaminet
 237 Simons, H., estaminet
 239 Huybens, J., estaminet
 241 Rummens-Deruyter, estaminet, épicerie
 245 Van Loven, Ad., salle de danse à l'Alcazar
 249 Merchez, F., estaminet
 255 Verstappen, H., cabaret
 257 Noé-Marrant, boutique, estaminet
 259 Janssens, G., estaminet
 Marrant - Fr. - salle de fêtes Keizershof
 cabaret
 net

273 Wuyts, F., cabaretier
 275 Smaelen, H., estaminet
 281 Goffin-Goesebans, estaminet
 283 Jacqmin, E., estaminet
 297 Renaerts, P., cyarbons (sic) en détail et estaminet
 305 Janssens, Em., cabaret
 307 Brasseur, A., estaminet
 319 Genot, Ch., cabaret
 325 Debecker, J., estaminet
 327 Coosemans, J.-M., estaminet

Hierna volgen de uitbatingen van de Diestsestraat, volgens het annuaire van 1910, huisnummers aan de pare zijde (van de Grote Markt richting station)

2 Segers, J., cabaret
 4 Modeste, Fr., estaminet, coiffeur
 6 Deno, L., estaminet, marchand de bières
 16 Pauwels, G., cafetier
 18 Noé, Ern., Taverne Saint-Jean
 26 Deneeff, A., vins et spiritueux
 28 Deferrière, Aug., café du Progrès, siège social de l'Association libérale
 44 Stroobants, Jos, cabaretier
 46 Claeys-Elsen, estaminet-épiciér
 52 Senodts, J., café des Trois Rois
 62 Sassenus, G., hôtel, café, restaurant
 68 Bosman, J., cabaretier
 70 Lamine, A., estaminet, union pigeons
 74 François, O., café
 82 Debae, H., estaminet
 106 Manet, P., estaminet
 126 Lambert, Joseph, estaminet
 144 De Keyser, Ch., estaminet
 146 Melchior, Eug., estaminet
 164 De Peuter, H., boutique et cabaret
 168 Bleringhs, A., cabaret
 174 Desmedt, J., cabaret
 176 André, M., cabaret
 186 Loens, E., estaminet
 188 Schols, Ch., cabaret

194 Goossens, T., cabaret et charbons
 200 Celis-Vandevelde, estaminet
 204 Mathys, Fr., estaminet
 208 De Backer, G., cabaret
 214 Bollens, J.B., boutique et cabaret
 216 Mathys-Muls, estaminet
 218 Stroobants, P., estaminet
 220 Delvaux, I., cabaret
 222 Laureys, F., cabaret et coiffeur
 228 Verbruggen, V., estaminet
 230 Meuwis, D., estaminet
 232 Decoster H., cabaret
 234 Magits, H., cabaretier
 250 Delvaux, L., cabaret
 264 Duchesne, salle de danse, 't Windmoleken
 266 Zephyrin, H., cabaret
 270 Goffaux, J., cabaret

In 2008 vinden we nog in de Diestsestraat ::

2 Brasserie Deauville
 16 Brasserie Memling
 56 Café Marengo
 147 De Keyserboom café

This page was created using **Nitro PDF** trial software.

To purchase, go to <http://www.nitropdf.com/>

Oude Markt

Voor de Oude Markt (annuaire 1910) telt men : 16 drankgelegenheden

- 11 Symons, A., cabaretier et fabr. de tamis
- 14 Verhulst, L., vannier et cabaretier
- 18 Dewaelheyens, L., md. de pommes de terre et cabaretier
- 19 Meulemans, G., estaminet
- 27 Vandenstein, P., estaminet
- 35 Sterckx, J.B., estaminet, boutiq.
- 37 Piron, J. , tapissier et cabaret
- 39 Van Hulst, S., “A la belle Alliance”, cabaretier
- 42 Limbourg, L., estaminet
- 43 Vranckx, L., cabaret
- 44 Morret, Ph., fabricant de brosses et estaminet
- 51 Pinoy , L., cabaretier
- 55 Berrewaerts, J. , cabaret
- 57 Breedenraedt, F., estaminet
- 59 Vervoe, F., cabaret
- 60 Vanbruysegem-Vanermen, estaminet

Voor de Oude Markt telt men op 17/03/2008: 34 drankgelegenheden
Met de rug naar het Heilige-Drievuldigheidscollege loop ik richting de Grote Markt aan de volgende drankgelegenheden links voorbij:

In volgorde :
Café Manger, Alegria, Café 33, Rock Café, De Kroeg, De Giraf, Louvain Louvain, Café Allee, Farao, Karément, De Weerelt, Den Brosser, Metropole, Plaza, De Peylkoker, De Blokhut, Eclips, Revue, Café Apero, Oase, Café Komeet (24)

Van uit de Grote Markt richting Heilige-Drievuldigheidscollege loop ik aan mijn linkerzijde voorbij de drankgelegenheden : Café Affiche, Ambiorix, De Rector, Seven-Eleven, Café Oriënt, Café Intro, Charlatan, Café De Colff, Villa Tempo, Bierkelder, Het Forum, De Kemel, Rodins,(13).

Een paar cafés hebben de historische naam behouden: nl. de Colff (1414, AM. §.68), de Weerelt (1573, AM., §.52) en de Peylkoker (1717, AM., §.56). Toch kan men niet altijd met zekerheid zeggen of de gekozen huisnamen ooit behoorden bij een drankgelegenheid. Tot bij de Franse overheersing, wanneer de nummering van al de huizen werd ingevoerd, waren deze – zonder uitzondering – slechts gekend bij hun naam.

De drankgelegenheden mochten – naast het verplicht huisnummer – hun naam behouden. Kroegen en herbergen waren bij hun cliënteel genoegzaam met hun naam bekend en niet met een onpersoonlijk nummer. Een ongeduldige echtgenote die haar man moest gaan zoeken in de kroeg, zocht die niet in de “793”, ze onthield wel dat haar gemaal bv. In den Tartaer of den Tremel te zoeken was.

Zowel in 1910 als vandaag zal men in Leuven niet van dorst omkomen. Of het Leuvens publiek nog in zelfde aantal zal aanwezig zijn, is wel de vraag. Het aantal studenten is zeker duidelijk aangegroeid, of hun drankverbruik bij de caféhouders in dezelfde verhouding zal toenemen is een andere vraag, want dikwijls verkiezen zij hun bieravonden op kot te organiseren.

Toeristen die Leuven in massa bezoeken genieten wel maximaal van het aanbod. Maar het meest prangend probleem voor de bezoeker is wel: probeer bij zonnig weer maar een zitplaats te bemachtigen.

Paul Reekmans